

בריאת העולם: היחס בין התורה למדע

תלמידה: אוריה כחלון כיתה: ח' מורה מלווה: הרב אלקנה שרלו בי"ס: מדרשיית אמי"ת קמה ירוחם

שאלה תורנית והקשר לחיים האישיים שלי

בעבודתי עסקתי באופן שבו נברא העולם ע"פ התורה וע"פ המדע – וביחס ביניהם. הנושא מאוד מעניין אותי, והוא נוגע בי אישית בזכות משפחתי המגוונת. במשפחתי יש גם חילונים, ולפעמים עולות שאלות על הבסיס לכל הדברים, ומתקיימים דיונים על אופן בריאת העולם. כך קרה בשבת אחת שהתארחנו אצל המשפחה, והשיחה גלשה לענייני דת ומדע. דיברנו על "איך שהכל התחיל", וכמובן שהמתח הבולט בשיחה היה בין שני המקורות הראשיים: "המפץ הגדול" – התאוריה המדעית, והתנ"ך.

מאז התחלתי להתעניין מאוד בתאוריה של המפץ הגדול, וקראתי שוב ושוב את הפרקים הראשונים של ספר בראשית. ניסיתי להבין את הסתירה, להשוות בין שני הדברים, למצוא הוכחות ולגלות מה באמת קרה. כמובן שאני גם לומדת בבית הספר מדעים וגיאוגרפיה, וכל פעם שאנחנו לומדות על עניינים הקשורים לבריאה או לתהליך היווצרות העולם, השיעור מרתק אותי ואני בוחנת מחדש את ההבדלים בין כל התאוריות.

כשגיליתי על התחרות, חשבתי הרבה על נושא המאמר שאני רוצה לכתוב, ולבסוף בחרתי בנושא הבריאה. רציתי לחקור על הנושא הזה משום שאני סקרנית בנוגע לדרך שבה התחילו כל הדברים הקיימים שנראים לנו כמובנים מאליו; בעלי החיים, הצמחייה, האוקיינוסים והימים ובעצם הכל. לרדת לעומק הגרסאות השונות (שאוּלִי, בעצם, לא כל-כך

שונות) ללמוד על מקורם ולחקור עד שאגיע להבנה טובה. רציתי, ואני עדיין רוצה, ללמוד אפילו עוד ולדעת יותר על העולם הגדול והמדעים שאנחנו חיים בו. במאמרי ענית על השאלה הגדולה "איך נברא העולם?", הצגתי את התיאורים של שני הצדדים והשוויתי ביניהם, חקרתי את היחס ביניהם והעליתי תשובות להתמודדות.

סקירת מקורות תורניים

למדתי מדברי רבינו בחיי והרב מנחם מנדל שניאורסון על ה"גישה המגבילה" של החקירה המדעית. כמו כן, קראתי על "גישת ההתאמה הפרשנית" של הרמב"ם, ופרופסור נתן אביעזר שהלך בדרך זו. העמקתי בדברי הרב קוק ופרופסור לייבוויץ' שגם הם כתבו על היחס בין התורה למדע, והסבירו עליו באמצעות "גישת ההבחנה בין תחומים" – ואלו הן הגישות אותן הבאתי במאמר להתמודדות עם היחס, עם השוני ועם הסתירות שבין התורה למדע.

לכל העיסוק בגישות קדם עיון משמעותי בדברי התורה והפרשנים לגבי סיפורי בריאת העולם, והיכרות עם התיאוריה המדעית.

הקשר אקטואלי לעבודתי

קראתי כתבה על כך שבמערת הנטיפים הנמצאת בהרי יהודה אין שום מידע לגבי גיל המערה והנטיפים, וכי השלטים הקשורים לנושא הושחתו; כמו כן, בסרטון ההסבר נחתך החלק שבו מדובר על מספר השנים שהמערה קיימת.

כשהכתבתי ניגש לאחד המדריכים ושאל אותי לפרש הדבר, המדריך ענה כי הוא צדק, ושהם החליטו להסתיר את הפרטים האלו כדי לא לפגוע בציבור החרדי, שמאמינים שהעולם נברא רק לפני 5,778 שנים (נכון לאותה שנה).

כשנחשפתי לסיפור הזה בזמן כתיבת המאמר, החלטתי לכתוב לרשויות הטבע והגנים מעין מענה לסיפור. כתבתי מכתב, שייצג להם את נקודת מבטה של נערה דתיה צעירה שלמדה זה עתה על נושא בריאת העולם והאמונה והגיעה למסקנה שאפשר לסדר את הדברים בצורה ראויה גם דתית וגם מדעית.

(במאמר צירפתי את המכתב המקורי שכתבתי אליהם).

הצעה להתמודדות עם השאלה התורנית

בעבודתי הבאתי שלוש גישות לפתרון הסתירות בין התורה למדע – כפי שפירטתי בשקף זה. אני אישית הכי מתחברת לגישה השלישית – גישת ההפרדה בין תחומים שעושה לי "סדר בראש", ואני מאמינה שיש בה היגיון רב.

במפתיע (או שלא במפתיע), גם החלקים של המפץ הגדול ודברי המדע, גרמו לי להתחבר יותר אל הדת. תמיד ידעתי, אך כעת יותר מתמיד, שאין עוד מלבדו ואין חלופה אחרת, ושהתורה - אמת היא. אך דווקא הדברים שאמורים לנסות "להניא" אותנו מהדת, ולהסביר את מה שכביכול קרה ע"פ מדע ועובדות "יבשות", גרמו לי לאהוב אותה יותר.

העובדה שאני חוקרת את המדע אינה משפיעה בצורה רעה על הדת שלי. אני גאה להיות יהודיה ואוהבת את ה' ויחד עם זאת המדע מסקרן אותי ואני רוצה להמשיך ולחקור על העובדות השונות.

ואני חושבת ששאלתי במאמר הזה שאלות שאנשים לא תמיד היו מעיזים לומר אותם בקול, מחשש שיחשבו עליהם שהם חס וחלילה כופרים. אני לא מסכימה עם המחשבה הזו, לכולם עולים תהיות בשלב כלשהו בחיים, ולא - אני לא מדברת על הרהורי כפירה, אלא על מחשבות שעולות שקוראים קטעי מידע שכאלו או את התורה עצמה. כאן נתתי דרור למחשבות האלו, שהניבו תוצאות, הראו את הסתירה ופתרו אותה. אני חושבת שמאמר זה נוגע בהמון אנשים, דתיים וחילונים כאחד, ואני מקווה שהצלחתי בניסיוני להביא את התשובות בצורה הטובה ביותר שרק אפשר.